

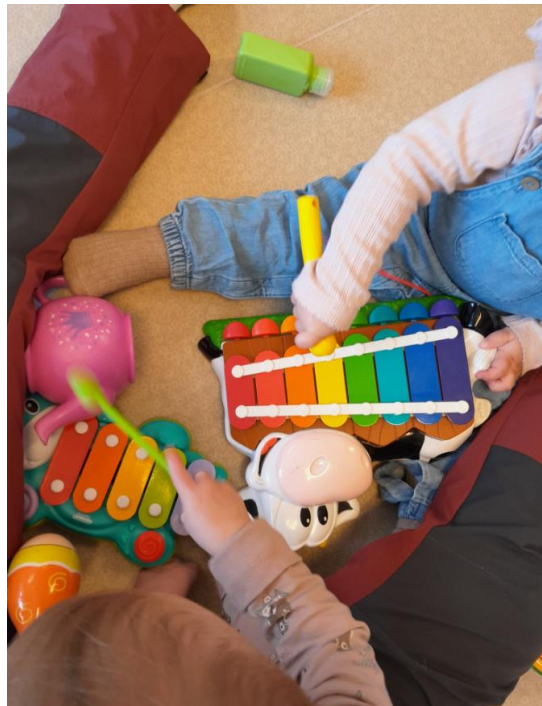

Våler kommune

Retningslinjer for individuelt tilrettelagt barnehagetilbud

– Barn med nedsatt funksjonsevne

Barnehageloven § 37

Innhold

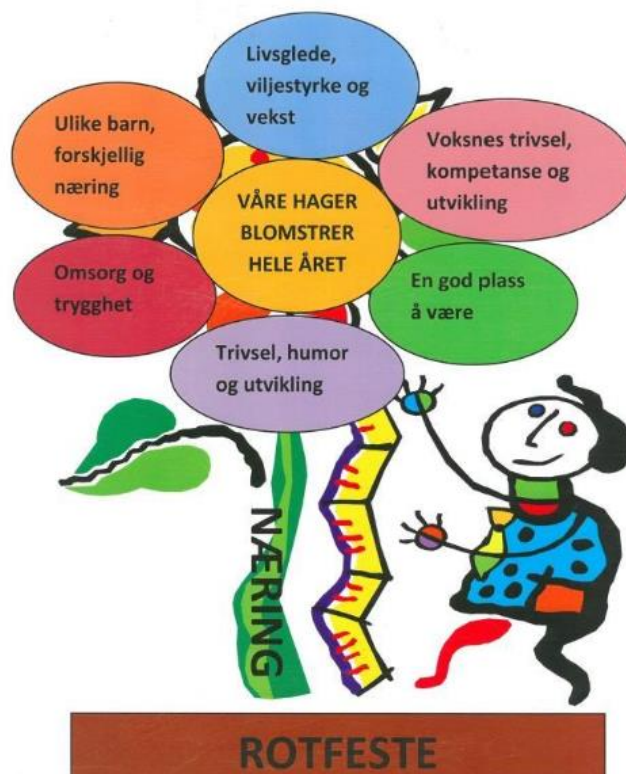
1	Lovhjemmel.....	3
2	Avgrensning og presisering av retningslinjene	4
2.1	Det ordinære barnehagetilbudet – barnehageeier og styrer sitt ansvar	4
2.2	Tilrettelegging etter barnehageloven § 37 – kommunen sitt ansvar	4
2.3	Unntak – uforholdsmessig byrde for kommunen	5
2.4	Tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp?	6
3	Kommunen sin aktivitetsplikt – plikt til å fange opp barn som trenger tilrettelegging	6
3.1	Sikring av tilretteleggingsplikten – innhold i vedtaket	7
3.2	Opplysninger om saken – forvaltningsloven § 17	7
3.2.1	Samtykke	7
3.2.2	Vedtaket	8
3.2.3	Klage til Statsforvalteren	8
4	Rapportering og evaluering av vedtaksperioden	9
4.1	Plan for tilrettelegging for barn med vedtak	9
4.2	Årsrapport	9
5	Ansvar – gjennomføring	10
6	Referanser – kilder	12
	Vedlegg	13

1 Lovhjemmel

Barnehageloven § 37. Barn med nedsatt funksjonsevne

Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehage tilbud. Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

Kommunen fattet vedtak om tilrettelegging av barnehage tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne.

2 Avgrensning og presisering av retningslinjene

Dette kapittelet gir informasjon om fordeling av ansvar og myndighet mellom styrer, barnehageeier og barnehagemyndighet.

2.1 Det ordinære barnehagetilbudet – barnehageeier og styrer sitt ansvar

Barnehagen skal tilpasse tilbudet ut ifra blant annet barnet sitt funksjonsnivå, jf. barnehageloven § 2 tredje ledd: *«Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.»*

Videre står det i kap. 7 i Rammeplan om tilrettelegging:

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.»

Barnehageeier har derfor et selvstendig ansvar for at også barn med nedsatt funksjonsevne får et tilbud i tråd med loven. Barnehageeier sitt ansvar er avgrensa til hva barnehagen kan gjøre innenfor det ordinære tilbudet.

2.2 Tilrettelegging etter barnehageloven § 37 – kommunen sitt ansvar

Vilkåret for å ha rett til et egnet tilrettelagt barnehagetilbud er at barnet har et tilretteleggingsbehov på grunn av nedsatt funksjonsevne. Det betyr at et barn har rett til et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud dersom barnet har tilretteleggingsbehov på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Barn med nedsatt funksjonsevne er en sammensatt gruppe. Det er i forarbeidene til barnehageloven § 37 uttalt at begrepet «nedsatt funksjonsevne» har samme innhold i barnehageloven som i annet lovverk, blant annet likestillings- og diskrimineringsloven (tidligere diskriminerings- og tilgjengelighetsloven).

Nedsatt funksjonsevne trenger ikke å utgjøre en funksjonshemming. Funksjonshemming er noe som oppstår når det foreligger et gap mellom personens forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav. Med god tilpasning av omgivelsene, herunder individuell tilrettelegging, vil en kunne redusere graden av funksjonshemming.

Nedsatt funksjonsevne er definert som «tap av, skade på eller avvik i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner» (NOU 2011:22). Det kommer frem av forarbeidene til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven at begrepet omfatter fysiske, psykiske og kognitive funksjoner.

Noen eksempler på hva som vil omfattes av nedsatt funksjonsevne er:

- nedsatt syn eller hørsel,

- nedsatt bevegelsesfunksjon,
- hjerte- og lungesykdommer,
- diagnoser innenfor autismespekteret.

Nedsatt kognitiv funksjonsevne, som innebærer redusert evne til mentale prosesser som språk, hukommelse, informasjonsbearbeidelse, problemløsning og ervervelse av kunnskap og erfaringer, er også omfattet (Ot.prp. nr. 44 (2007-2008) s. 91).

Det er ikke noe krav til varighet eller alvorlighetsgrad, men det er forutsatt at det gjøres en avgrensning mot forbigående eller bagatellmessige forhold som ikke påvirker funksjonsevnen i særlig grad.

Tilretteleggingsplikten avgrenses derfor mot tilfeller som er av forbigående art, for eksempel et benbrudd. Hvor varig funksjonsnedsettelsen må være er ikke klart. At et barn må bruke rullestol i en måned på grunn av et benbrudd vil imidlertid ikke medføre at barnet har nedsatt funksjonsevne. Hvis benbruddet medfører komplikasjoner som gjør at barnet blir bevegelseshemmet over en lang periode, vil dette derimot kunne anses som nedsatt funksjonsevne.

Hensikten med den individuelle tilrettelegging er å avhjelpe barnets utfordringer, så det kan nyttiggjøre seg av barnehageplassen. Tilrettelegging skal fastsettes med utgangspunkt i barnets behov, og ressursene tildeles barnet i et enkeltvedtak.

Tilrettelegging kan være endring av bygg for å tilpasse til barnets behov, utstyr som barnet trenger for å benytte seg av tilbudet, ekstra bemanning, opplæring av ansatte eller andre tiltak som er nødvendige. De konkrete tilretteleggingstiltakene skal være formålstjenlig for å møte barnets behov.

Det er kommunen ved barnehagemyndighet som har ansvar for å sikre at aktuelle barn får individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten gjelder barn med nedsatt funksjonsevne, som er bosatt i kommunen og som har barnehageplass i kommunen.

2.3 Unntak – uforholdsmessig byrde for kommunen

«Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilrettelegging innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.»

I barnehageloven § 37 andre punkt, står det at plikten til tilrettelegging ikke omfatter tiltak som innebærer en «uforholdsmessig byrde» for kommunen. Dette handler om kommunens plikt om å legge til rette for tilbudet i en bestemt barnehage. I forarbeidet fremheves det at dette unntaket er ment som en snever sikring, og at foreldre til barn med nedsatt funksjonsevne i utgangspunktet har rett til å velge barnehageplass på lik linje med andre.

Dersom kommunen kommer til at det er en «uforholdsmessig byrde» å legge til rette for barnehagetilbudet i en enkeltbarnehage, må kommunen tilby barnet plass i en annen barnehage. Kommunen kan ikke bruke «uforholdsmessig byrde» som grunn til å ikke tilby barnet en barnehageplass i kommunen. Kommunens økonomi er ikke en begrensning.

2.4 Tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp?

Grensen mellom tilrettelegging etter barnehageloven § 37 og spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31 er ikke alltid like lett å skille. Retten til spesialpedagogisk hjelp utelater ikke behov for tilrettelegging. Noen barn har behov for begge deler.

Tabellen under viser skille mellom § 31 Spesialpedagogisk hjelp og § 37 Barn med nedsatt funksjonsevne.

Spesialpedagogisk hjelp - § 31	Individuell tilrettelegging - § 37
En pedagogisk støtte for å gjøre barnet bedre rustet til skolestart. Formålet er å gi barn med særlig behov <u>tidlig hjelp og støtte til utvikling og læring</u>. I vurderingen er det aktuelt å se på barnet si utvikling, læring, evner og forutsetninger – for eksempel om barnet utvikler seg senere/ annerledes enn forventet. Krav til sakkyndig vurdering fra PPT, jfr § 34.	Nødvendige tiltak for at barn med nedsatt funksjonsevne kan ta i bruk det ordinære barnehage tilbudet. Formålet er å <u>tilpasse omgivelsene</u> til barnet, slik at barnet <u>kan bruke</u> barnehageplassen sin. Målsettingen etter bhl- § 37 er ikke en endring eller utvikling hos barnet

3 Kommunen sin aktivitetsplikt – plikt til å fange opp barn som trenger tilrettelegging

Barnehageloven § 37 krever at kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et tilrettelagt barnehage tilbud. Kommunen som barnehagemyndighet har plikt til å fange opp barn som kan ha rett på tilrettelegging.

Departementet skriver i forarbeidet til barnehageloven at de har valgt å ikke foreslå en plikt til å ha en kommunal søknadsordning. Barnehagen og foreldre må ikke søke om tilrettelegging for at kommunen skal være forpliktet til å legge til rette for barnet. Plikten til individuell tilrettelegging ligger til kommunen. Dette innebærer at kommunen må sørge for at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehage tilbud. ***Det vil likevel være hensiktsmessig at Våler kommune får skriftlig søknad om behovet fra foreldre eller barnehagen, som hovedregel foreldre.***

Selv om det ikke er et lovkrav at søknadskjemaet benyttes har kommunen en klar forventning om at barnehagene benytter seg av dette.

Søknadsskjema følger som vedlegg til denne retningslinjen.

3.1 Sikring av tilretteleggingsplikten – innhold i vedtaket

Når kommunen skal gjøre vedtak om tilrettelegging følges forvaltningsloven. Forvaltningsloven stiller krav til at vedtaket er begrunnet og at saken er så godt opplyst som mulig. Begrunnelsen skal sette foreldrene og barnehagen i stand til å forstå vedtaket. Dette stiller krav til at kommunen, på en god og forståelig måte, viser hvordan en har vurdert lovens vilkår. Gode vurderinger krever at kommunen får saken godt opplyst.

3.2 Opplysninger om saken – forvaltningsloven § 17

Kommunen skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Å få saken godt opplyst er nødvendig for at kommunen skal kunne gjøre vurderinger som kreves i barnehageloven § 37. Siden barn sine behov for tilrettelegging er ulike, vil også kommunens undersøkelser for å få saken godt opplyst variere. Noen saker krever grundigere undersøkelser enn andre.

Det er ikke krav om sakkyndig vurdering i saker der barn har behov for tilrettelegging av barnehagetilbudet etter barnehageloven § 37. Uttalelsene fra barnehage og foreldre er derfor viktig, jfr. søknadsskjemaet.

I enkelte saker kan det være nødvendig med en uttalelse fra eksterne samarbeidspartnere. Det blir i utgangspunktet ikke innhentet sakkyndig uttalelse fra PPT, da PPT har ikke lovpålagte oppgaver etter § 37. PPT kan allikevel bistå ved behov.

Når et barn tidligere har hatt individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet, skal tiltak og effekt av dette være del av opplysningene i et nytt vedtak. Barnet skal, så langt det er mulig, uttale seg i saken. Barnets syn skal vektlegges.

3.2.1 Samtykke

Det er ikke et krav at foreldre skal samtykke til tilrettelegging i barnehagen. Kommunen skal av eget initiativ sette i gang tiltak dersom de får kjennskap til at et barn har behov for tilrettelegging av barnehagetilbudet, og hvis dette er mer omfattende enn det barnehagen kan gjøre innenfor det ordinære tilbudet.

Om kommunen vurderer å sette i gang tiltak uten at foreldre har vært involvert, må kommunen forhåndsvarsle foreldre om dette, jf. forvaltningsloven § 16. Foreldre vil da få mulighet til å uttale seg i saken før det blir gjort vedtak. Normalt vil hensynet til best mulig opplysning av saken gjøre det nødvendig å innhente uttalelse fra foreldre før vedtaket blir fattet.

Kommunen kan ikke innhente taushetsbelagt informasjon om barnet uten tillatelse fra foreldre. Kommunen kan heller ikke dele informasjon om barnet med andre instanser uten at det er hjemmel i lov for det, eller at innhentes tillatelse fra foreldre. For eksempel gjelder dette om kommunen vil involvere PPT eller annen sakkyndig instans.

Dersom foreldre er uenige i kommunens vurdering av om barnet har nedsatt funksjonsevne, og ikke ønsker tilrettelegging, kan kommunen likevel fatte et slikt vedtak. Om kommunen, med bakgrunn i opplysningene i saken og barnets beste, mener at barnet har behov for tilrettelegging, skal kommunen

fatte vedtak om dette. Foreldre kan da påklage vedtaket, og endelig klageinstans er Statsforvalteren. Statsforvalteren vil da vurdere alle sider av saken.

3.2.2 Vedtaket

Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne. I vedtaket må det vurderes konkret i hvilke situasjoner barnet kan sies å ha nedsatt funksjonsevne, og hvorfor.

Kommunen skal fatte vedtak både når en kommer frem til at et barn har rett til tilrettelegging etter barnehageloven § 37, og når en kommer frem til at barnet ikke har en slik rett.

Avgjørende for plikt til å fatte vedtak er om kommunen har satt i gang undersøkelse. Vurderingen skal ta utgangspunkt i vilkår i barnehageloven § 37, og være i tråd med forvaltningslovens regler for enkeltvedtak.

Vedtaket sendes til den som har søkt om tilrettelegging. Avhengig av hvem som har søkt sendes det kopi av vedtaket til barnehagen eller foreldre. Som hovedregel blir vedtaket sendt til foreldre, med kopi til barnehagen.

Vedtaket skal som et minimum inneholde følgende:

- Reglene vedtaket bygger på
- Framstilling eller tilvisning til faktagrunnlaget
- Hovedhensynet som har vært avgjørende for de skjønnsmessige vurderingene
- Vurdering av vilkårene i barnehageloven § 37
 - Om barnet har nedsatt funksjonsevne
 - Identifisere hva som er til hinder for at barnet kan ta i bruk barnehageplassen sin på samme måte som andre barn
 - Tiltak som barnehagen skal legge til rette for og hvem som er ansvarlig for tiltakene
 - Hvilke situasjoner krever tilrettelegging
 - Når det trengs tilrettelegging
 - Hvordan tilrettelegge
 - Evt. timetall for tilrettelegging. Dersom det gis færre timer enn det er meldt behov for, må det skrives inn de vurderingene som er gjort for at det blir gitt færre timer.
 - Om kommunen mener tilrettelegging kan håndteres innenfor barnehagens generelle tilretteleggingsplikt, må dette begrunnes konkret.
 - Om tilretteleggingen vil være en uforholdsmessig byrde for kommunen, må det vises hvordan de lovbestemte hensynene er vektlagt.
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn
- Informasjon om retten til å gjøre seg kjent med dokumentene i saken, jf. forvaltningsloven § 18
- Informasjon om klagerett, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage

3.2.3 Klage til Statsforvalteren

Vedtaket kan påklages, og sendes til Våler kommune. Hvis kommunen ikke endrer vedtaket blir klagen sendt til Statsforvalteren som endelig klageinstans.

4 Rapportering og evaluering av vedtaksperioden

Kommunen som barnehagemyndighet har ansvar for å følge opp innholdet i vedtaket. For å ivareta dette vil barnehagemyndigheten påse at barnehagen utarbeider plan for gjennomføring av vedtaket og at det blir utarbeidet en årsrapport der tiltakene blir evaluert. Plan og årsrapport skal oversendes til barnehagemyndigheten.

Barnehageeier/ styrer har ansvar for selve gjennomføringen av innholdet i vedtaket.

4.1 Plan for tilrettelegging for barn med vedtak

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre skrive en plan for gjennomføring av vedtaket. Egen mal er utarbeidet og skal brukes: «Plan for tilrettelegging av barnehagetilbudet - for barn med vedtak etter barnehageloven § 37».

Mal for plan følger vedlagt denne retningslinjen.

Barnehagen skal utarbeide planen innen 1 måned etter at vedtaket er fattet. Planen sendes til foreldre og til barnehagemyndighet.

Plan for tilrettelegging for barn med vedtak skal:

- Gi informasjon til foreldre om tilretteleggingen.
- Gi informasjon til barnehagemyndighet for å vurdere om tilrettelegging blir gjort i tråd med vedtaket.
- Ved avvik eller at tiltak ikke har effekt skal barnehagemyndighet ha dialog med styrer i barnehagen om hva utfordringene er, og hva en skal gjøre videre

4.2 Årsrapport

Barnehagen skal etter vedtaksperioden, skrive en rapport for hvordan de har ivaretatt arbeidet med tilrettelegging.

Egen mal er utarbeidet og skal benyttes: «Årsrapport for tilrettelegging av barnehagetilbudet - for barn med vedtak etter barnehageloven § 37».

Mal for årsrapport følger vedlagt denne retningslinjen

Barnehagen skal utarbeide årsrapporten innen 15. mai eller senest innen 1 måned etter at individuell tilrettelegging er avsluttet. Årsrapporten sendes til foreldre og til barnehagemyndigheten.

Årsrapporten skal:

- gi informasjon til foreldre om hvordan tilretteleggingen har blitt gjennomført og effekten av tiltakene (evaluering).
- gi barnehagemyndighet grunnlag for å vurdere om tilretteleggingen har vært gjennomført i tråd med vedtaket. Den skal også være en del av vurderingsgrunnlaget dersom vedtak om tilrettelegging skal videreføres.

5 Ansvar – gjennomføring

HVA	RUTINE	ANSVARLIG
Informasjon og maler	Barnehagemyndighet skal til enhver tid ha rutiner, skjema og maler som er oppdatert i tråd med gjeldende lovverk	Barnehagemyndighet
Informasjon på kommunens hjemmeside	Aktuell informasjon og søknadsskjema er tilgjengelig på hjemmesiden	Barnehagemyndighet i samarbeid med IT/Indigo.
Informasjon til barnehagen	Barnehagemyndighet orienterer om lovendringer, endringer i skjemaer/ rutiner/ maler til styrere i barnehagen.	Barnehagemyndighet
Informasjon til helsestasjon	Barnehagemyndighet orienterer via e-post om tilrettelegging til ledende helsesykepleier. Dette for at helsestasjonen skal kunne veilede foreldre om denne lovparagrafen på rutinekontroller for barn når barn som skal begynne i barnehage kan ha behov for individuell tilrettelegging.	Barnehagemyndighet
Informasjon til foreldre	Foreldre får informasjon på kommunens nettside. Barnehagestyrer informerer foreldre dersom barnehagen ser et behov for tilrettelegging. Helsestasjon informerer foreldre ved helsekontroller på helsestasjonen	Barnehagemyndighet Styrer Helsestasjonen
Innmelding av behov	Kommunen vurderer fortløpende om et barn kan ha behov for tilrettelegging uavhengig av om kommunen får en søknad om tilrettelegging eller ikke. Det er ikke krav om at det skal skje gjennom en skriftlig søknad. Det er likevel å anbefale at søknadsskjema på kommunen sin nettside brukes. Barnehagemyndigheten forventer at barnehagene benytter søknadsskjemaet.	Barnehagemyndighet i samarbeid med styrer og foreldre.
Vedtak	Barnehagemyndighet behandler søknader om tilrettelegging. Ved innvilgelse gjøres vedtak som hovedregel for ett barnehageår.	Barnehagemyndighet

HVA	RUTINE	ANSVARLIG
Informasjon om vedtak	Barnehagemyndighet sender vedtaket til foreldre med kopi til barnehagen. Barnehagemyndighet skal informere barnehagen om plikt til utarbeiding av plan og årsrapport.	Barnehagemyndighet
Klage på vedtak	Klage på vedtak sendes til barnehagemyndighet. Ved omgjøring av vedtaket fattes nytt vedtak med ny klageadgang. Dersom barnehagemyndigheten ikke gjør om vedtaket sendes klagen til Statsforvalteren for endelig klagebehandling.	Barnehagemyndighet Statsforvalteren
Refusjonsgaranti – for privat barnehage	Barnehagemyndighet sender egen informasjon til barnehagen om evt. refusjon av kostnader knyttet til gjennomføring av vedtaket.	Barnehagemyndighet
Plan for tilrettelegging Frist: Én måned etter at vedtaket er mottatt.	Barnehagen skal, i samarbeid med foreldrene, skrive en plan for tilrettelegging. Se egen mal for dette: « <i>Plan for tilrettelegging av barnehagetilbudet - for barn med vedtak etter barnehageloven § 37</i> ». Planen skal sendes til foreldre og barnehagemyndighet	Styrer
Årsrapport Frist: 15. mai eller én måned etter at tilretteleggingen er avsluttet.	Barnehagen skal skrive en rapport for hvordan de har ivaretatt tilrettelegging. Se egen mal for dette: « <i>Årsrapport for tilrettelegging av barnehagetilbudet – for barn med vedtak etter barnehageloven § 37.</i> » Rapporten skal sendes til foreldre og barnehagemyndighet	Styrer
Tilskudd – private barnehager	Private barnehager får refundert utgifter til tilrettelegging etter søknad/ dokumentasjon på kostnader. Dokumentasjon på utgifter vil være planen for tilretteleggingen og årsrapport. Styrer sender søknad til barnehagemyndighet som behandler denne ut ifra refusjonsgaranti og vedtak.	Styrer Barnehagemyndighet

6 Referanser – kilder

[§ 37 Barn med nedsatt funksjonsevne | udir.no](#)

[Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne | udir.no](#)

Vedlegg

Vedlegg 1:

Søknad om tilrettelegning av barnehagetilbudet

Vedlegg 2:

Plan for tilrettelegging av barnehagetilbudet – for barn med vedtak etter barnehageloven § 37

Vedlegg 3:

Årsrapport for tilrettelegging av barnehagetilbudet – for barn med vedtak etter barnehageloven § 37